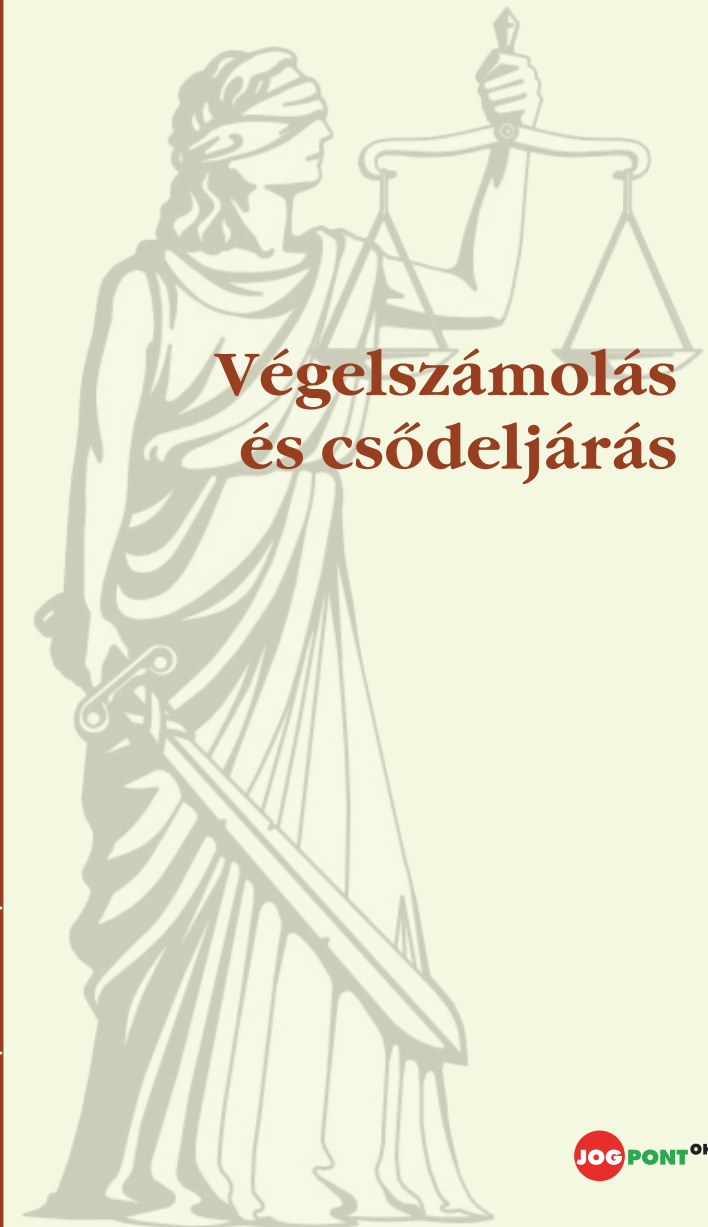

CÉGJOG

Végelszámolás és csődeljárás

JOGPONTOK
KISKÖNYVTÁR

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

JOGPONTOK

Impresszum

Írta: Neiger, Kókai, Papp ügyvédi iroda

Lektor: Dr. Neiger Tibor egyetemi docens

Felelős kiadó: Magyar Iparszövetség, Dr. Vadász György elnök

A kiadvány a GINOP 5.3.3.-15-2015-00003

„Közép-dunántúli JOGpontok”

Jogszerű foglalkoztatást célzó szolgáltatás nyújtása
projekt keretében készült.

Nyomda: Kettőspont Kft., Tata

Felelős vezető: A Kft ügyvezetője

2017

VÉGELSZÁMOLÁS ÉS CSŐDELJÁRÁS

Tartalomjegyzék

A gazdasági társaság megszűnésének esetei	3
Felszámolási eljárás	3
Csődeljárás feltételei	4
A csődeljárásra rendelkezésre álló idő	7
Vagyonfelügyelő szerepe	8
Védelem a csődeljárás alatt	9
Fizetési haladék, fizetési határidő	9
Egyezségi tárgyalás	12
Végelszámolás	16
Végelszámoló	17
A végelszámolás folyamata	19

A gazdasági társaság megszűnésének esetei

A gazdasági társaságok, illetve a jogi személyek működési ideje igen változó. Előfordulhat, hogy gazdálkodásuk problémássá válik, elnehezedik, az általuk folytatott tevékenység gazdaságtalanná válik.

Az ilyen esetekre találta ki a jogalkotó a **csődeljárást**, amely lehetőséget biztosít arra, hogy annak időszaka alatt a gazdasági társaságnak korábbi tartozásait átmeneti ideig ne kelljen fizetnie, csupán a folyamatos működéshez szükséges költségeit kell ezen időszak alatt kiegyenlíteni. Ez az időszak lehetőséget biztosít arra is, hogy a gazdasági társaság megállapodhasson hitelezőivel abban, hogy a hitelezők engedményt nyújtsanak a társaság részére a további működés lehetősége érdekében, illetve követeléseik egy részéről lemondva a fennmaradó részt adott esetben részletekben, nem egyszer hosszabb időszak alatt lehessen megfizetnie. Ezt az eljárást szabályozza a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. sz. Tv. (a továbbiakban Cstv.).

Felszámolási eljárás

Abban az esetben azonban, ha a csődeljárás alatt megállapodást nem sikerül a hitelezőkkel kötni, vagy a csődeljárás eredményes befejezését követően a gazdasági társaság nem tudja teljesíteni a csődegyezségben vállalt kötelezettségeit, a társaság megszüntetésére kerül sor. Ebben az esetben az eljárást felszámolási eljárásnak nevezzük.

A gazdasági társaság, illetve egyes jogi személyek azonban megszűnhetnek felszámolási eljáráson kívül is, így pl. végelszámolás útján. A végelszámolási eljárást másik törvény, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. Tv. (a továbbiakban: Ctv.) szabályozza.

Csődeljárás feltételei

Szükséges először a csődeljárás szabályait, lehetőségét végig vennünk. A csődeljárást az azt kérelmező – hiszen csődeljárást csak a gazdasági társaság kérheti saját magával szemben – gazdasági társaság székhelye szerint illetékes törvényszék rendelheti el. Korábban számos esetben előfordult, hogy egy gazdasági társaság azért változtatta meg a székhelyét és helyezte magát másik törvényszék eljárási jogosultsága alá, hogy ezzel a hitelezők helyzetét nehezítse, illetve a saját részére esetlegesen előnyöket próbáljon elérni. Ennek érdekében a jogalkotó megakadályozta a visszaélés lehetőségét azzal a rendelkezéssel, hogy kimondta, hogy a korábitól eltérő cégbíróság illetékességi területére történő székhely áthelyezés esetén annak bejegyzését követő 180 napig kizárólag még a korábban bejegyzett székhely szerint illetékes bíróság előtt lehet csődeljárást – egyébként felszámolási eljárást is – kezdeményezni.

Mint jeleztük, a csődeljárás iránti kérelmet az adott gazdasági társaságnak saját maga ellen kell az illetékes törvényszékhez benyújtani. 2015. január 1-től a bíróság és a fél között a kapcsolattartás az elektronikus kapcsolattartás szabályai szerint zajlik, mely szabályok az 1952. évi III. Tv-ben (Pp.) találhatóak. Annak érdekében, hogy ez zökkenőmentes kapcsolat legyen, a csődeljárást kérelmező

társaságnak kötelező a kérelmet jogi képviselő közreműködésével beadnia.

A csődeljárás kezdeményezése iránti kérelemnek szigorú formai kötöttségei vannak. Ezek hiányában a bíróság a kérelmet elutasítja, ahogy ezt kimondja a BDT 2012. évi 2669. sz. jogeset (lásd az internetes közzététel 1.számú mellékleteként.) Kizárólag formanyomtatványon nyújtható be, és valamennyi kötelező melléklet ehhez csatolni szükséges. A kérelmet az adós gazdálkodó szervezet (így nevezik a csődeljárás alá kerülő gazdasági társaságot) vezetője köteles aláírni. Egy társasággal szemben egy időben természetesen csupán egyetlen csődeljárás folytatható. Szükséges a kérelemhez csatolni az adott gazdasági társaság alapítói jogait (tagsági jogait) gyakorló legfőbb szerv előzetes egyetértését. Ez a szerv közkereseti és betéti társaság esetén a tagok gyűlése, korlátolt felelősségű társaság esetén a taggyűlés (egyszemélyes társaság esetén alapítói határozat szükséges), illetve részvénytársaság esetén a közgyűlés. A kérelem benyújtásáról szükséges tájékoztatni a társaság munkavállalóit, a Munka Törvénykönyvében meghatározott szakszervezeteket, illetve az üzemi tanácsot (üzemi megbízottat), ha az működik a társaságnál).

A kérelemben a társaságnak be kell mutatnia gazdálkodását, pontosabban annak eredményét, azaz három hónapnál nem régebbi éves beszámolóját vagy közbenső mérlegét – ezt mondja ki a BDT 2010. évi 2362. sz. jogeset (lásd az internetes közzététel 2.számú mellékleteként) -, részletes nyilatkozatot kell tenni a társaság valamennyi hitelezőjéről, de nem csupán a hitelezőket kell felsorolni, hanem a tartozás összegét, illetve annak esedékességét is meg kell jelölni.

Később fontos lesz, de már itt jelezzük, hogy társaságnak magában a kérelemben jeleznie szükséges azokat a hitelezői igényeket, amelyeket a társasággal szemben támasztottak, de a társaság azokat nem ismeri el, azokat vitatja. Ilyenek például a peresített, társasággal szembeni követelések, de minden más egyéb olyan igény is, amelyet a társaság elutasított. Külön jelezni kell, hogy adott hitelező rendelkezik-e úgynevezett biztosított követeléssel, ami annyit jelent, hogy követelésére nyújtott-e az adós gazdálkodó szervezet fedezetet. Ilyen fedezet lehet például az óvadék, illetve lehet jelzálogjog, vagy egyéb zálogjog. Külön jelezni kell a számviteli törvény szerint függő kötelezettségeket, tehát azokat a követeléseket, amelyek még nem jártak le, de várhatóan a későbbiek során a társaság kötelezettségé válik az adott követelés (a függő követelés fogalmát a számviteli törvény határozza meg). Az adós gazdálkodó szervezet vezetőjének arra is kötelezettséget kell vállalnia a kérelemben, hogy a csődeljárás iránti kérelem benyújtásával egyidejűleg értesíti a pénzforgalmi szolgáltató számlavezetőket (bankokat, pénzüintézeteket) a csődeljárás iránti kérelem benyújtásáról.

Az illetékes törvényszéket az eljárás lefolytatásánál – egyébként mindenki mást is – nagyon szigorú törvényi határidők kötelezik. A törvényszéknek egy munkanapon belül kell intézkednie – kivéve, ha a kérelmet azonnal elutasítják – a kérelemnek, illetve az adóst megillető, ideiglenes fizetési haladéknak a Cégközlönyben történő közzétételéről. Ez ellen a döntés ellen fellebbezésnek nincs helye. A kérelem beérkezését követően öt munkanapon belül kell a bíróságnak elbírálnia a kérelmet, és ha a kérelem megfelel, haladéktalanul végzést kell hoznia a csődeljárás elrendeléséről,

és ezt haladéktalanul a Céglőzönyben közzé is kell tenni. Ettől kezdődően a csődeljárás alá került cég a cégneve mellett a „csa” toldatot köteles feltűntetni. Ez jelzi mindenkori számára, hogy az adós gazdálkodó szervezet csődeljárás hatálya alatt áll. A közzétételről szóló végzésben a bíróság felszólítja a hitelezőket arra, hogy 30 napon belül jelentsék be az adós gazdálkodó szervezet vagyonsfelügyelőjének, illetve az adósnak hitelezői igényeket, csatolva az azt megalapozó dokumentumokat, egyidejűleg a nyilvántartásba vételért járó díjat (a regisztrációs díjat) be kell fizetni a vagyonsfelügyelőnek a bíróság által közzétett pénzforgalmi számlájára.

A csődeljárásra rendelkezésre álló idő

A csődeljárást elrendelő végzés tartalmazza a vagyonsfelügyelő megjelölését és annak székhelyét is. Tartalmazza a végzés azt is, hogy az adós gazdálkodó szervezetet a fizetési haladék közzétételét követő 120. napot követő második munkanap nulla órájáig illeti meg fizetési haladék, azaz ez alatt az idő alatt a hitelezők egyébként törvényben őket megillető jogaikat nem érvényesíthetik az adott gazdálkodó szervezettel szemben. Így például a csődeljárás alatt álló szervezettel szemben peres eljárás vagy fizetési meghagyásos eljárás nem indítható, a pénzforgalmi számlái terhére azonnali fizetési megbízás nem nyújtható be, és ilyen a pénzüintézet sem teljesíthet, a jelzálogjogot nem lehet érvényesíteni, az óvadékból a jogosult magát – egyes eseteket kivéve - nem elégítheti ki. Ezek nagyon komoly mértékben korlátozzák a hitelezőket egyébként megillető jogokat, ezért értelemszerűen a csődeljárás lefolytatására rendelkezésre álló idő meglehetősen rövid.

Annak természetesen nincsen akadálya, hogy a hitelezők a csődeljárásra rendelkezésre álló időt meghosszabbítsák, ezt azonban úgyszintén nagyon szigorú szabályok szerint tehetik meg.

Az adós gazdálkodó szervezet segítségével a vagyonsfelügyelő a beérkezett hitelezői igényeket különböző osztályokba sorolja ahhoz képest, hogy azok elismert vagy vitatott követelések-e, illetve az elismert követelések közül biztosított követelések-e, vagy ilyen biztosíték nem fedezi az adott követelést. Ennek azért van jelentősége, mert a hitelezők az őket megillető besorolásnak megfelelő és természetesen az elismert követelésük értékéhez igazodó szavazati jogot kapnak a csődeljárás során, ezzel a szavazatmennyiséggel szavazhatnak. A törvény korlátozza bizonyos hitelezők szavazatszámát, itt elsősorban az olyan hitelezőkről van szó, akik meghatározó kapcsolatban állnak az adós gazdálkodó szervezettel. Ide tartoznak azok a hitelezők, amelyekben az adós legalább többségi befolyást biztosító részesedéssel rendelkezik, vagy az olyan természetes személy vagy jogi személy, amely az adósnak kizárólagos vagy többségi befolyással rendelkező tulajdonosa. Ezek a hitelezők csupán követelésük meghatározott része után kaphatnak szavazati jogot.

Vagyonsfelügyelő szerepe

Ámbár a hitelezői igényeket magának az adósnak is és a vagyonsfelügyelőnek is be kell jelenteni, a hitelezői igényeket végső soron a vagyonsfelügyelő bírálja el. Vagyonsfelügyelőként kizárólag olyan szervezet rendelhető ki, amely szervezet szerepel a felszámoló szervezetek névsorában, tehát vagyonsfelügyelő (hívják csődgondnoknak is) kizárólag egyébként felszámolással foglalkozó és a fel-

számolói névjegyzékben szereplő gazdasági társaság lehet. Amennyiben azonban a vagyonfelügyelő a hitelezők igényét nem ismeri el, vagy nem megfelelő csoportba sorolja, vagy jogalap nélkül csökkenti a szavazati jogot, a hitelező szavazati jogát és szavazatainak számát az előzőek szerint, úgy a hitelező ezt kifogásolja, amit a vagyonfelügyelőnek három napon belül el kell bírálnia, és ha ezt nem fogadja el a hitelező, öt napon belül a hitelező a bírósághoz fordulhat, és az ügyben a bíróság haladéktalanul, de legkésőbb nyolc munkanapon belül dönt. Egyéb esetekben a kifogás a jogsértő intézkedés tudomásra jutásától számított öt munkanapon belül terjeszthető elő, és a bíróság a kifogást legfeljebb öt munkanapon belül, de mindenképpen soron kívül bírálja el. A bíróság végzése ellen fellebbezésnek nincs helye.

Védelem a csődeljárás alatt

Szükséges a figyelmet felhívni még arra is, hogy a csődeljárást elrendelő végzés közzétételétől számított öt munkanapon belül az adós a hitelezőit – nyilván azokat, akik a csődeljárást kezdeményező kérelemben szerepelnek – közvetlenül is értesíti, és a hitelezőket saját honlapján, illetve legalább egy országos napilapban is fel kell, hogy hívja ezen időn belül a követelések érvényesítésére, megjelölve a vagyonfelügyelőt, illetve annak elkülönített pénzforgalmi számláját. A nyilvántartásba vételi díj egyébként a követelés 1 %-a, de legalább 5.000,- Ft, és legfeljebb 100.000,- Ft.

Fizetési haladék, fizetési határidő

A fizetési haladék célja a csődvagyon megőrzése a hitelezőkkel kötendő egyezség érdekében, ezért maga az adós, a vagyonfelügye-

lő, a számlavezetők és a hitelezők is kötelesek tartózkodni minden olyan intézkedéstől, amely a haladék célját meghiúsítaná. A haladék időtartama alatt – ebben a vagyonfelügyelő is közreműködik – úgynevezett cselekvési programot kell elkészítenie az adósnak, amely tartalmazza a kimutatást a társaság vagyoni helyzetéről, várható bevételeiről, jelenlegi és később lejáró kötelezettségeiről, illetve a programba (cselekvési terv) be kell mutatni azt, hogy az adós gazdálkodó szervezet milyen feltételek mellett tud és képes egyezséget kötni a hitelezőkkel, és ennek a cselekvési programnak kell bemutatnia azon biztosítékokat is, amelyek igazolják a kívül állók, így különösen a hitelezők számára, hogy a kötendő egyezség betartható lesz.

Mint már utaltunk rá, a fizetési határidő időtartama alatt az adós gazdálkodó szervezet korábbi tartozásait megfizetni nem köteles. Köteles azonban fizetni a kérelem benyújtásakor fennálló és az azt követően keletkezett munkabér követeléseket és bérjellegű egyéb juttatásokat, az ezeket terhelő adókat és más közterheket is. Köteles fizetni a villamos energia és földgáz ellátásért fizetendő díjakat – beleértve a rendszerhasználati díjakat is –, a folyamatos számlavezetési díjakat, a vagyonfelügyelőnek nyilvántartási díjból meg nem térülő díját és költségeit, a csődeljárás kezdő időpontján az adósról a számlában áthárított vagy ügyletei során keletkezett általános forgalmi adót, jövedéki adót és termékdíjat. A gazdasági tevékenység folytatásához szükséges fizetési kötelezettséget azonban csupán a vagyonfelügyelő ellenjegyzésével jogosult és kötelezett az adós gazdálkodó szervezet megfizetni. A vagyonfelügyelőt megilleti az a jog, hogy az adós bármely pénzügyi számláját felmondja, új

pénzüntézeti számlát nyisson, a vagyonfelügyelő önmagában jogosult az adóst terhelő egyes előnytelen szerződések perbeli megtámadására is, ha a felhívására ezt maga az adós nem teszi meg.

Már említettük, hogy az adóssal szemben a fizetési haladék időtartama alatt nem érvényesíthető a korábbi, csődeljárást megelőzően keletkezett kötelezettsége, azonban a korábban megindult eljárásokat folytatni kell, és amennyiben ez lehetséges, be is kell fejezni. Ezeket az eljárásokat tehát a csődeljárás befejezéséig nem lehet felfüggeszteni, egyetlen egy kivétellel. Ha a csődeljárás kezdeményezésével egyidejűleg, vagy ezt követően felszámolási eljárást kezdeményeznek az adóssal szemben, vagy pedig ilyen felszámolási eljárás lefolytatása iránti kérelem első fokon elbírálva még nincs, ezeket az eljárásokat a csődeljárás befejezéséig fel kell függeszteni. Más eljárásra azonban ez a lehetőség nem áll fenn.

A vagyonfelügyelő kötelezettségeit kinevezése pillanatától kezdve teljesíti, tisztsége a csődeljárás jogerős megszüntetésével, vagy befejezetté nyilvánításával, illetve a felszámolás elrendelése esetén a felszámoló kirendelésével szűnik meg. A vagyonfelügyelőt díj, illetve igazolt költség is megilleti, amelyet elsődlegesen a regisztrációs díjakból kell fedezni, amennyiben az ebből nem fedezhető, a fennmaradó összeget az adós gazdálkodó szervezet fizeti, és erre tartalékot is kell képeznie.

A vagyonfelügyelő nem csupán a hitelezők besorolásában vesz részt és azt lényegében egymaga dönti el, hanem ténylegesen irányítja is és befolyásolja is a csődeljárás alatt az adós gazdálkodó szervezet tevékenységét, ellenjegyzése nélkül a bankszámla terhére

megbízás sem adható. Az adós által a csődeljárás alatt kötött szerződéseket úgyszintén a vagyonfelügyelőnek kell ellenjegyeznie. A vagyonfelügyelő részt vesz a fizetőképesség helyreállítását, illetve megőrzését célzó program, illetve egyezségi javaslat összeállításában, és ezeknek a hitelezőkkel való elfogadtatást célzó egyezségi tárgyalásokon, annak jegyzőkönyveit ellenjegyzi, és szükség esetén nyolc napon belül saját tevékenységéről, illetve az adós vagyoni, pénzügyi helyzetéről a bíróság, a hitelezői választmány felhívására be is kell számolnia.

A vagyonfelügyelő a működése során az ilyen tisztséget betöltött személytől elvárható gondossággal köteles eljárni, és amennyiben a kötelezettségét megszegi, az okozott kárért a polgári jogi felelősség szabályai szerint felel. A vagyonfelügyelő felelősségével kapcsolatos részletes szabályokat a Cstv. 15. §-a tartalmazza (lásd az internetes közzététel 3. számú mellékleteként).

Egyezségi tárgyalás

A csődeljárás legfontosabb része az egyezségi tárgyalás a hitelezőkkel. Ezt meg kell, hogy előzze az úgynevezett kilábalási program elkészítése, amely tartalmazza – ezt már jeleztük – az adós elképzelését a társaság tovább működésére, gazdasági tevékenységére, ami tartalmazza a tervezett árbevételt, illetve tervezett költségeket és a keletkezett nyereség alapján – a hitelezők által adott engedelmeket (adósság részbeni elengedése, részletfizetés, stb.) figyelembe véve – azt az egyezségi javaslatot, amellyel az adós tartozásait rendezni tudja. Értelemszerűen szerepelhet ebben a javaslatban az adós vagyona, vagy annak egy része értékesítéséből származó ár-

bevétel is. A nyilvántartásba vett hitelezőket a program és javaslat megküldésével írásban értesíteni kell és össze kell hívni a hitelezők értekezletét.

A törvény meghatározza, hogy az egyezségi javaslat elfogadásához melyik kategóriába milyen százalékos arányú elfogadó szavazat szükséges.

Számos esetben előfordul, hogy az adós első egyezségi ajánlata nem nyeri el a hitelezők tetszését. Lehetséges, hogy az adós a meglévő vagyont teljes egészében meg akarja tartani, de a hitelezők ezt nem tartják adott esetben indokoltnak, vagy túl hosszúnak tartják a részletfizetési időszakot, vagy bármely más ok közre játszhat abban, hogy a hitelezők az egyezségi javaslatot nem fogadják el. Ebben az esetben az adósnak egyrészt nyilatkoznia kell arról, hogy az egyezségi javaslat átdolgozását vállalja-e, és miután ehhez idő szükséges, az esetek túlnyomó többségében a hitelezőknek – ha az adós vállalja az egyezségi javaslat átdolgozását – szükséges meghosszabbítaniuk a csődeljárás idejét. Ezt a bíróságnak be kell jelenteni, és a bíróság ez alapján fogja meghosszabbítani a csődeljárás időtartamát.

Abban az esetben azonban, ha az adós nem vállalja új javaslat kidolgozását, és az eredetit a hitelezők nem fogadták el, vagy nem megfelelő arányban fogadták el, illetve ha a hitelezők a csődeljárás időtartamának meghosszabbításához nem járulnak hozzá, úgy abban az esetben az eljáró bíróság a csődeljárás megszüntetéséről dönt, de ebben az esetben kötelező jelleggel meg kell állapítani az adós gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenségét, és el kell rendelni

felszámolását. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a létrejött egyezséget a bíróság nem hagyja jóvá.

A hitelezők által elfogadott egyezségi javaslatot ugyanis a bíróságnak még jóvá is kell hagynia. Nem elegendő tehát az, ha megállapításra került, hogy az egyezés létrejött, mert a hitelezők a meghatározott kategóriák szerinti százalékos arányban elfogadták az egyezségi javaslatot, a bíróság jóváhagyása is szükséges. Az egyezés megkötésénél ugyanis a jóhiszemű joggyakorlás követelményét kell szem előtt tartani, az egyezés nem tartalmazhat a hitelezők összességére, vagy egyes hitelezői csoportokra vonatkozóan és nyilvánvalóan kirívóan előnytelen, vagy méltánytalan rendelkezéseket. Ha a bíróság ilyet észlel, úgy meg kell tagadnia az egyezés jóváhagyását, aminek az előbb írtak szerint az a következménye, hogy meg kell állapítani az adós fizetéseképtelenségét, és el kell rendelni felszámolását. Ezt erősíti meg a Kúria a BH (Kuriai határozatok) 2015. évi 231. számú döntésében (lásd az internetes közzététel 4. sz. alatt).

Fontos megjegyeznünk, hogy a megkötött és a bíróság által jóváhagyott csődegyezés nem csupán azon gazdálkodó szervezetekre terjed ki, akik hitelezőként elfogadták az egyezségi javaslatot, hanem azokra is, akik ellene szavaztak, vagy jelen sem voltak az egyezségi tárgyaláson. Jogos kérdésként merül fel, hogy mi történik egyezségkötés esetén az olyan hitelezőkkel, aki követelését nem jelentette be, vagy határidőben nem jelentette be, vagy a regisztrációs díjat nem fizette meg. Ezekre a hitelezőkre az egyezés hatálya nem terjed ki, és a későbbiek során peres eljárás, vagy más hasonló módon sem érvényesíthetik az adóssal szemben követe-

lésüket. Abban az esetben azonban, ha felszámolási eljárás indul a későbbiek során az adóssal szemben, a még el nem évült követelésüket hitelezői igényként a felszámolási eljárásában bejelenthetik, késedelmi kamatra, pótlékra, bírságra, bírság megtérítésére azonban igényt ebben az esetben sem támaszthatnak.

Nagyon fontos kiemelnünk, hogy a csődeljárás az adós munkavállalóit semmilyen formában nem érinti, nem érintheti, munkabérüket a Munka Törvénykönyve szabályozása szerint a csődeljárás alatt is folyamatosan és ugyanúgy kell megkapniuk, mintha csődeljárás nem lenne. Ez nem csupán a munkabérre vonatkozik, hanem a dolgozók felmondása esetén a Munka Törvénykönyve szabályozásának megfelelően vonatkozik például a végkielégítésre és a munkabér jellegű minden más kifizetésre is. A Cstv. ugyan előírja, hogy a csődeljárás iránti kérelemről a munkavállalókat a szakszervezeteken, illetve az üzemi tanácson (üzemi megbízotton) keresztül értesíteni kell a kérelem beadásáról, de ezt követően a munkavállalónak részvételi joguk, lehetőségük a csődeljárásban hivatalosan nincs.

Végelszámolás

Amennyiben egy gazdasági társaság – vagy a törvényben erre kijelölt egyéb jogi személy – gazdálkodása, illetve helyzete elnehezül, nem csupán a csődeljárás áll az adós rendelkezésére, hanem választhatja a végelszámolást is. A végelszámolás általában – az esetek túlnyomó többségében – az adott gazdálkodó szervezet jogutód nélküli megszüntetésével jár együtt. Ez azonban nem feltétlenül igaz, hiszen a végelszámolási eljárás alatt a társaság tulajdonosai bármikor dönthetnek úgy – és azon jogi személyek esetén, akik megszűnése végelszámolás útján történhet meg, az alapító dönthet úgy -, hogy a működést továbbfolytatja. Nyilvánvalóan ehhez a szükséges anyagi körülményeket meg kell teremteni, ami történhet úgy, hogy az alapítók további tőkeösszeget bocsátanak a végelszámolás alatt álló társaság rendelkezésére, de történhet úgy is, hogy a végelszámolási eljárás során a körülmények kedvező alakulása esetén a tervezetthez képest magasabb árbevételt tud a vagyon értékesítése során elérni a végelszámoló, ami lehetővé teszi a tulajdonosok részére a társaság továbbműködésének elhatározását.

Miután a főbb szabályokat a már hivatkozottak szerint a Ctv. tartalmazza, és ez a gazdasági társaságokra tartalmaz rendelkezéseket, ezt fogjuk a következőkben ismertetni azzal a megjegyzéssel, hogy egyéb jogi személyek (például az alapítványok) végelszámolása hasonló módon, bár más törvényi rendelkezések alapján történik, mint a gazdasági társaságok esetén.

A legfontosabb szabály, hogy a végelszámolást a tulajdonosok dönthetik el, döntésüket azonban a székhely szerinti illetékes cég-

bíróságon be kell jelenteni, és a végelszámolás elrendelése bírósági hatáskör. Egy esetkör van, amikor nem a tulajdonosok döntenek a végelszámolásról, kényszertörlési eljárás során ugyanis a bíróság meghatározott körülmények fennállta esetén saját maga dönt a végelszámolás kérdésében és rendeli el a végelszámolást.

Végelszámoló

A végelszámolási eljárás lefolytatására a végelszámoló jogosult, akit a tulajdonosoknak kell a végelszámolás elhatározásával egyidejűleg kijelölniük. Ehhez szükséges természetesen az is, hogy a végelszámoló a kijelölést elfogadja. Ekkor kell meghatározni a végelszámoló díjazását is.

A végelszámolás kezdő időpontjában természetesen a cég korábbi tisztségviselőjének vagy tisztségviselőinek megbízása megszűnik, és a kezdő időponttól a cég önálló képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselője a végelszámoló. Amennyiben a végelszámoló gazdasági társaság, úgy a gazdasági társaságnak ki kell jelölni azt a természetes személyt, aki képviseletében eljár, és a végelszámolói jogokat ténylegesen gyakorolja.

Természetesen a végelszámolás elrendeléséről mindig a Cégbíróságnak kell döntenie, és a döntését a Céglőnyben közzé is kell tennie. A közzététellel egyidejűleg nem csupán arról kell tájékoztatást adni, hogy a végelszámolás elrendelése mikor történt meg, az mikortól hatályos, és hogy ki a végelszámoló, hanem egyben a Cégbíróság fel is hívja a cég összes hitelezőjét, hogy a közzétételtől számított 40 napon belül hitelezői igényét a végelszámolónál jelentse be. Már most **jelezni kívánjuk, hogy közkereseti társaság, be-**

téti társaság, illetve egyéni cég rendelkezhet akként, hogy egyszerűsített végelszámolási eljárást folytat le, amelynek határideje a végelszámolás három éves határidejével szemben csupán 150 nap. Ezekben az esetekben (egyszerűsített végelszámolás) nem a Cégbíróság, hanem maga a cég köteles felhívni a hitelezőket, hogy 40 napon belül követeléseiket a végelszámolónál jelentsék be. A közzétételre a Cégközlönyben kerül sor.

Visszatérve az általános szabályokra, fontos még kiemelnünk, hogy végelszámolóként csupán az választható meg, aki egyébként a vezető tisztségviselővel szemben a Ptk. Harmadik Könyvében meghatározott előfeltételeknek megfelel, illetve vele szemben az itt meghatározott összeférhetlenségi ok nem áll fenn. A végelszámoló azonban a Ptk. Harmadik Könyvében írtakkal ellentétben lehet olyan társaság vezető tisztségviselője, amely a végelszámolást elhatározó céggel azonos főtevékenységet folytat. A végelszámolónak ezen kívül meg kell felelni a Cstv-ben előírt összeférhetlenségi és alkalmassági feltételeknek is, amelyeket a Cstv. egyébként a felszámolókkal szemben támasztott. A végelszámoló az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható fokozott gondossággal, tevékenysége során a végelszámolás alatt álló cég, valamint a hitelezők érdekeinek szem előtt tartásával köteles eljárni. Amennyiben e kötelezettségeit megszegi, a polgári jogi felelősség általános szabályai szerint felel az okozott kárért.

A végelszámoló felelősségét fokozza a törvény ez előbbiekhez képest még azzal is, hogy amennyiben a cég a későbbiek során – természetesen a végelszámolás lezárásaként – felszámolás alá kerül, és megállapítható, hogy a végelszámoló alapos ok nélkül késlekedett

a felszámolási eljárás kezdeményezésével, vagy nem tett meg mindent a hitelezők veszteségeinek csökkentése, illetve a környezeti károk mérséklése érdekében, vagy egyes hitelezőket mások rovására előnyben részesített, a felszámoló vagy a hitelezők keresetére a bíróság kötelezi a végelszámolót, hogy a cég vagyonához a károkozás összege mértékéhez igazodó tőke hozzájárulást teljesítsen, és ebben az esetben a bíróság a végelszámoló díját részben vagy egészben meg is vonhatja. Erre a peres eljárásra egyébként akkor is sor kerülhet, ha egyszerűsített végelszámolás esetén a végelszámoló a törvényben foglalt feltételek hiányában sem tér át az általános szabályok szerint lefolytatandó végelszámolásra, vagy a törvényi feltételek bekövetkezte esetén sem kezdeményezi a felszámolási eljárást. A végelszámoló mindezek mellett a Pp. szabályai szerint bírsággal is sújtható a mulasztása miatt, feltéve, ha előzetesen a jogkövetkezményekre figyelmeztették. Ezt mondja ki a BDT 2013. évi 3018. számú döntése (lásd az internetes közzététel 5. számú mellékleteként).

A gazdasági társaságok, illetve a Cégbíróság törvényességi felügyeleti jogot gyakorol. Ez a törvényességi felügyeleti joggyakorlás a Cégbíróságot megilleti a végelszámolási eljárás alatt is.

A végelszámolás folyamata

A végelszámolás lefolytatása akként történik, hogy a végelszámoló felméri a cég vagyoni helyzetét, követeléseit behajtja, tartozásait kiegyenlíti, jogait érvényesíti és kötelezettségeit teljesíti, továbbá vagyoni eszközeit szükség esetén értékesíti. A hitelezőket kielégíti, majd az ezután fennmaradó vagyont a cég tagjai között pénzben

vagy természetben felosztatja, és a cég működését megszünteti. A végelszámoló a végelszámolás alatt gondoskodik a cég vagyonának megóvásáról és az értékesítésre nem kerülő vagyon megőrzéséről. A végelszámolás alatt természetesen a társaság tovább működik, ezért a cég legfőbb szerve elrendelheti, hogy a felszámoló a cég vagyoni eszközeit, vagy azok meghatározott részét csak nyilvános pályázat, illetve árverés útján értékesítheti. Még arra is lehetősége van a legfőbb szervnek, hogy amennyiben a végelszámolás előre láthatóan hosszabb ideig tart, a társaság legfőbb szerve minősített többséggel meghozott határozatával a cég gazdasági tevékenységének ideiglenes és korlátozott folytatását rendelheti el. Természetesen csak abban az esetben, ha az eset összes körülményeit tekintve az ésszerű gazdálkodás követelményei ezt megkövetelik.

A végelszámoló, amennyiben az eljárás megindításának évében a végelszámolás nem fejeződik be, üzleti évenként köteles elkészíteni a számviteli törvény szerinti beszámolót és adóbevallást azzal természetesen, hogy fel kell tüntetnie, hogy a cég végelszámolás alatt áll. Ezt a cég cégnevéhez fűzött „va” jelzéssel kell jeleznie.

Mint említettük a bíróság felhívja a végelszámolás közzétételével egyidejűleg a hitelezőket, hogy követeléseiket a közzétételtől számított 40 napon belül a végelszámolónál jelentsék be. Amennyiben a bejelentés nem történik meg, a hitelezők követeléseiket nem vesztik el, de a zárómérleg és a vagyonfelosztási javaslat elfogadását követően igényüket már csak a megszűnt cég tartozásaiért történő helytállásra vonatkozó szabályok szerint érvényesíthetik. Eszerint a tagok felelőssége csak a rájuk jutó vagyon erejéig áll fenn. A végelszámoló a 40 napos határidő leteltét követően 15 napon belül a

bejelentett követelésekről jegyzéket készít, ahol külön kimutatja az elismert és a vitatott hitelezői igényeket is. A követelések jegyzékét a végelszámoló további 15 napon belül benyújtja a Cégbírósághoz a jegyzéknek a nyilvános cégiratok közé történő elhelyezés céljából. A vitatott hitelezői igények hitelezőit a végelszámoló haladéktalanul értesíti akkor, amikor követelésüket vitatottnak minősítette. A hitelezőknek jogában áll a végelszámoló értesítését követően bírósági peres eljárást indítani a végelszámolás alatt álló gazdasági társasággal szemben, és kérhetik annak megállapítását, hogy követelésük fennáll. A hitelezőknek a pert a végelszámoló értesítése kézhezvételétől számított 30 napon belül kell benyújtania, és a per megindítását a végelszámolónál igazolnia kell.

Ezt a lefolytatandó eljárást ismerteti részletesen a BH 2016. évi 210. számon közzétett jogesetében a Kúria (lásd az internetes közzejtétel 6. számú mellékletében).

A végelszámolás teljes időtartama alatt a sérelmet szenvedett fél a végelszámoló intézkedéséről vagy mulasztása tudomásszerzésétől számított 8 napon belül, legfeljebb azonban 60 napon belül a Cégbíróságnál terjesztheti elő a végelszámolási kifogást. A Cégbíróság, ha a végelszámolási kifogást megalapozottnak találja, a végelszámoló intézkedését megsemmisíti, és az eredeti állapot helyreállítására kötelezi, vagy – abban az esetben, ha ez lehetséges – az eredeti állapotot határozatával helyreállítja. A végelszámoló mulasztása esetén a bíróság a végelszámolót intézkedés megtételére kötelezi. Az alaptalan kifogást a bíróság végzésével elutasítja, a meghozott bírósági határozatok ellen külön fellebbezésnek van helye.

Fontos kiemelnünk, hogy a végelszámolót azonnali hatályú felmondási jog illeti meg a cég által megkötött szerződések vonatkozásában, illetve ha a felek egyike sem teljesített még szolgáltatást, a szerződéstől elállhat. Tartási és életjáradéki szerződés felmondása esetén a másik felet megfelelő kártalanítás illeti meg.

A végelszámolás befejezésekor – ha a cégnél felügyelő bizottság, vagy könyvvizsgáló működik, ezek jelentésével együtt – a végelszámoló elkészíti és a legfőbb szerv elé terjeszti jóváhagyásra az adóbevallásokat, az utolsó évről készült beszámolót és mérleget, a vagyonfelosztási javaslatot, illetve a végelszámolás folyamatát bemutató zárójelentést. A vagyonfelosztási javaslatban szereplő tételeket a piaci értéken kell meghatározni. A hitelezők kielégítése után fennmaradó vagyonnak a tagok között történő természetbeni felosztására csak vagyonértékelés egyidejű csatolása mellett van mód. A legfőbb szervnek az előterjesztett iratok, illetve a vagyonfelosztás tárgyában határozatot kell hoznia, dönthet a jogok engedményezéséről, és a kötelezettségek átruházásáról, illetve a cég tartozásának más által történő átvállalásáról. Ezt az iratanyagot kell a végelszámolónak a Cégbíróság részére beterjeszteni, de még ezt megelőzően gondoskodnia kell a cég iratanyagának elhelyezéséről, és teljesítenie kell a társadalombiztosítási jogszabályban meghatározott módon az adatszolgáltatást a biztosítottak jogviszonyára vonatkozó nyugdíjbiztosítási adatokról, és ezt igazolnia is kell. Ennek azért van jelentősége, mert a munkavállalók biztosított időszakának ellenőrzése, illetve nyugdíjazás esetén megállapítása során ezeket az adatokat veszi az illetékes szerv figyelembe.

A végelszámolás befejezéséről szóló döntés törvényességi szempontokból történő ellenőrzését követően a Cégbíróság teszi közzé a cég törléséről szóló határozatát. Mint említettük, a legfőbb szerv a végelszámolás folyamata alatt - egészen addig, amíg a cég törlésére irányuló kérelem benyújtására nem került sor a Cégbírósághoz – elhatározhatja a végelszámolás megszüntetését, és a cég működésének továbbfolytatását. Ezért mondjuk azt, hogy a végelszámolás csak általánosságban jár azzal, hogy az adott gazdálkodó szervezet megszűnésére, törlésére kerül sor, hiszen a végelszámolás teljes folyamata alatt ez a működést helyreállító lehetőség az adott gazdasági társaság legfőbb szerve rendelkezésére áll. Ez még akként is megtörténhet, hogy a cég törlésére irányuló kérelmet a Cégbíróságon a társaság visszavonja, majd ezt követően dönt a cég további működéséről, mint ahogy ezt kimondta a BDT 2012. évi 2773. számú döntése is (lásd az internetes közzététel 7. számú mellékleteként).

Összefoglalóan tehát megállapíthatjuk, hogy a cég helyzetének elnehezedése, esetleges ellehetetlenülése esetén a társaság két módot választhat – természetesen a cég megszűnését eredményező felszámolási eljárás kezdeményezésén kívül -, amely jogi lehetőséget nyújt a cég esetleges további működésére. Ezek közül az általánosan alkalmazott módszer a csődeljárás, amely – aránylag rövid – időt biztosít a cégnek arra, hogy hitelezőivel megállapodjon, és tartozásait egyezséggel rendezhesse, illetve a végelszámolási eljárás ideje ad lehetőséget arra, hogy a cég tulajdonosai valamilyen formában gondoskodjanak – gondoskodhassak – a társaság tevékenysége esetleges továbbfolytatásáról. Mindkét esetben azonban,

ha a további működtetés feltételei nem biztosíthatóak, a cég megszüntetésére kerül sor, az első esetben felszámolási eljárás bekövetkeztével, a második esetben viszont a végelszámolás lezárásával és a cég törlésével.